

Leven na leven

– Els Rijnaker

Zijn zij vergeten – of hebben zij nooit geweten, dat hij die de sleutels tot de geheimen van de Dood in handen heeft, de sleutels van het Leven bezit (KH tegen A.P. Sinnett, brief 65, chronologisch 136 van De Mahatma Brieven, blz.405).

Els Rijnaker maakt deel uit van de redactie, van het bestuur van Loge Amsterdam en van het hoofdbestuur van de TVN.

Dit artikel is een bewerking van een inleiding voor de Italiaanse afdeling van de Theosophical Society die in maart 2009 in Rome een seminar hield over *Leven na leven* (*La vita dopo la vita*).

Het thema van deze bijeenkomsten is *Leven na leven*. De vraag ‘wat is leven?’ ligt voor de hand en is moeilijk te beantwoorden. H.P. Blavatsky (HPB) schreef: *Wat is leven? Honderden van de meest filosofische denkers, zeer veel vak-kundige artsen hebben zichzelf vergeefs deze vraag gesteld* (*Collected Writings VIII*, p. 240, in het artikel *The Science of Life*, de wetenschap van het leven, in *Lucifer*, november 1887). De zin uit de bekende aanroep tot eenheid, geschreven door Annie Besant, kan misschien licht op deze vraag werpen: *O verborgen leven, trillend in elk atoom ...* Leven, zoals ik het begrip verwijst naar dit immanente Ene, dat polsklopt in ieder aspect van de natuur, het ene leven; broederschap verwijst naar deze eenheid van leven.

Theosofie geeft aan dat er geen dode materie is, maar voor ons mensen lijkt leven, het stoffelijke leven, altijd verbonden te zijn met dood, als de twee zijden van de medaille van onze manifestatie. Het enige dat absoluut zeker is als we worden geboren, is het gegeven

Tabel I – De constitutie van de mens

	Nederlandse namen	De beginselen als elementen van het wezen van de mens				Sanskriet namen
7	Het ene zelf (geest)	↑	↑	↑	↑	Atma
		+	+	+	+	
		+	+	+	+	Buddhi
6	Voertuig van de geest	+	De individualiteit, de goddelijke mens	Bovenste triade, 'menselijke' ziel, persoon in devachan, het Ego	Bovenste tweetal, monade + + ↓	
		+	+	+	↓	
	Hoger	+	+	+	Causaal lichaam	
5	Denkvermogen	+	↓	↓		
	Lager	+	↑	↑		
		De gehele mens in het leven	+	Middelste tweetal, 'dierlijke' ziel, de psyche, kama-rupa (alleen na de dood), een elementaar		Lager manas
4	Emotie (begeerte enz.)	+	+	+		Kama
		+	De persoonlijkheid	+		
		+	+	↓		
3	Levenskracht (vitaliteit)	+	+	↑		Prana
		+	+	+		
2	Astraal lichaam	+	+	Laagste triade, fysieke en levensbeginselen		Linga-sharira
		+	+	+		Sthula-sharira
1	Fysiek lichaam	+	+	+		
		↓	↓	↓		

Uit: G.A. Farthing, *When We Die, Exploring the Great Beyond*, Point Loma (CA)

dat we allemaal vroeger of later zullen sterven. Als planten of bomen dood gaan kunnen we dat min of meer snel accepteren als vaststaande feiten, maar als onze geliefden sterven geeft dat emoties van verlaten, zich afgesneden, angstig, verloren en soms intens verdrietig voelen. Een begrip van wat blijft leven en wat afsterft (zie het citaat van KH hierboven) kan hierbij helpen. HPB stelt duidelijk: *Elk molecuul van de levende organen heeft de kiem van dood in zich en begint te sterven zodra het geboren is, opdat het opvolgende molecuul zal leven, om daarna*

op zijn beurt te sterven (Collected Writings VIII p. 240). Bovendien kunnen we in elke Theosophist en ook in onze Theosofia lezen: Zij (theosofie) geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft.

We kunnen de zevenvoudige opbouw van de planeet en van de mens en de toestanden na de dood nader onderzoeken. Zo kunnen we secties VI, VII, VIII en IX in *De Sleutel tot Theosofie* bestuderen. Of the zogenaamde devachan- brief in *De Mahatma Brieven*

(brief 16, chronologisch 68) die gaat over de toestand die de mens tussen incarnaties binnentreedt. Verder biedt onder andere Geoffrey Farthing een heldere uitleg in zijn boek *When We Die; Exploring The Great Beyond* (Als we doodgaan, een onderzoek van het hiernamaals). Met name de schema's op p. 23 'de samenstelling van de mens' en op p. 65 'de toestanden en processen na de dood' zijn zeer interessant (zie de diagrammen bij dit artikel).

De dood van het fysieke lichaam zou beschouwd kunnen worden als het verwisselen van kleding, waarbij het ene leven optreedt als een soort spiritueel acteur die zijn rollen op het ene na het andere podium speelt en hierna telkens zijn kostuums achter laat. Het ene leven gaat altijd door, met steeds nieuwe lichamen, waarbij de tijdelijke manifestaties sterven en oplossen in de natuurrijken van waaruit zij zijn opgebouwd, opkomst, bloei en verval: de wet van periodiciteit in actie.

De zeventvoudige samenstelling kan ook een verduidelijking bieden voor wat betreft onze wereld van gedachten en emoties, van ons zogenaamde persoonlijke niveau, en van ons ware doel om door de poort te gaan *naar een volger en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft*. Wij hebben als mensheid de mogelijkheden om oorzaken en gevolgen te onderzoeken, om ons bewustzijn te verwijden door de aandacht te richten op het universele. Dit is het regeneratieve aspect van de innerlijke revolutie die het denken zuivert, het aspect van transcendentie, het 'pad', of misschien juist het 'land zonder paden' dat Krishnamurti noemde.

Juist deze transcendentie heeft alles te maken met het thema van deze bijeenkomsten *Leven na leven*. In het dagelijks leven leiden prikkels via de

zintuigen tot activiteit in de hersenen, tot waarnemingen, gedachten, gevoelens van aantrekking en afstoting, tot herinneringen van zaken die we koesteren en graag herhaald willen zien en tot herinneringen aan zaken die stress en angst oproepen, met andere woorden dingen die we zo snel mogelijk willen vergeten. Relaties en vooral conflicten bieden dagelijks mogelijkheden te over en dagen ons uit om onze gedachten, emoties, verborgen motieven en gehechtheden te onderzoeken, te herkennen en eventueel te ontmaskeren.

Theosofie geeft aan dat de broederschap van ons eerste doeinde *Het vormen van een kern van de universele broederschap der mensheid zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur* eenvoudigweg een feit in de natuur is. Het ene leven komt immers in elk atoom, in elk schepsel tot uiting, we maken allemaal deel uit van deze levensgolf in de natuur op deze planeet aarde, die zo groot is als een speldenknop in één van de vele melkwegstelsels. In ons dagelijkse denken zijn we zo gewend aan afgescheiden denken, aan indelen in 'ik' en 'jij'. We kunnen uit deze schijnbare tegenstelling komen door onze handelingen met de verborgen motieven hierachter te onderzoeken. Zelfs als we in ons hele leven maar één van deze illusies kunnen doorbreken, kan dit een grote bijdrage aan het geheel leveren, want alles is met elkaar verbonden. Regeneratie van de mens (en het Latijnse woord 'mens' betekent denken!) is niet voor niets de titel van een seminar met onze president Radha Burnier! Regeneratie houdt deze innerlijke omwenteling in, van denken vanuit de persoonlijkheid naar de universele niveaus van altruïsme. De mens heeft

Tabel II – de toestanden en processen na de dood

<i>Stadium</i>	<i>Toestand en proces</i>	<i>Aantekeningen</i>
Sterven	Het geheugen maakt zich los van het fysieke brein. Terugblik op voorbije leven.	In deze periode is er geen mogelijkheid voor een Ego, behalve bij een premature dood, om in communicatie met de levenden te treden, zelfs via een medium.
Direct na overlijden	De persoon is bewusteloos; de drie lagere beginselen worden verlaten. Voor altijd een verlies van perceptieve eigenschappen; een tijdelijk verlies van de spirituele vermogens van cognitie en wil. (Naasten zouden het mayavi-rupa kunnen zien verschijnen.)	
Doods-'strijd'	De persoon, normaliter bewusteloos, in kama-loka, in de atmosfeer van de aarde. Er ontwikkelt zich een strijd tussen de vierde en vijfde beginselen en de zesde en zevende beginselen om spirituele inhoud van de ervaringen uit het voorbije leven.	
Wordingstijd (Gestation)	Assimilatie van spirituele inhoud door het Ego (hoogste vijfde, zesde en zevende beginselen) – het Ego en de persoon zijn bewusteloos.	
Ingaan in devachan	Tweede terugblik op het voorgaande leven. Vierde en vijfde beginselen worden afgeschud om een 'schil' te vormen. Bewustzijn komt langzaam terug bij het Ego. Een vaag bewustzijn en persoonlijk geheugen keren terug in de 'schil'.	
Devachan	Het Ego is nu weer bij bewustzijn. Een subjectieve, droomachtige toestand. Alle scènes, bevolking daarvan en activiteiten zijn zoals de ex-persoon die het liefst gezien zou hebben. Het Ego weet niets van wat er op aarde gebeurt. Een persoon die 'en rapport' is met de persoon in devachan kan, door zijn bewustzijn te verheffen, het gevoel krijgen dat hij met hem communiceert.	
Wedergeboorte	Het Ego valt terug in het onbewuste maar vangt een glimp op, vóór zijn wedergeboorte, van de teneur van het toekomstig leven. Vorming van een nieuw astraal lichaam en van middelste beginselen, geconditioneerd door de skandha's. De nieuwe persoonlijkheid en omgeving worden bepaald door karma. De skandha's kunnen niet veranderd worden na de dood (de wereld van gevolgen) afgezien van premature sterfgevallen via mediums.	

Uit: G.A. Farthing, *When We Die, Exploring the Great Beyond*, Point Loma (CA)

de mogelijkheden om aantrekking en afstoting te gaan waarnemen, om de boeien los te maken van gehechtheid aan persoonlijke herinneringen. Conditioneringen kunnen worden ingezien en losgelaten. Er werd laatst gesproken over het theosofische LSD dat we als medicijn zouden moeten nemen: Look, See and Drop (vrij vertaald: onderzoek, kom tot inzicht en laat het los). Dit kan ons denken onmiddellijk bevrijden van een vooroordeel en kan ons leren om tegen elke situatie aan te kijken alsof deze gloednieuw is.

Leven na leven betekent volgens mij ook dit nieuwe leven, na de dood van illusie na illusie. Laten we dus de moed hebben om uit onze herinneringen van het verleden te stappen en ook niet te belanden in de valkuil van hoop en vrees voor de toekomst. Laten we gewoonweg zo goed mogelijk leven als we maar kunnen, hier en nu, op dit moment, in het eeuwigdurende nu. Misschien is het troostrijk dat we dit ieder moment opnieuw mogen proberen, *Try!*, en dat dit doorgaat, *Leven na leven, Leven na leven...*